

Tekst 2 Het mag wel wat strenger

(1) Taalkundigen vinden alles maar goed. Ze keuren zelden iets af, en dragen zo bij aan het verval der zeden in het algemeen en de ondergang van het Nederlands in het bijzonder. Deze klacht hoor je vaak – soms tussen de regels door – in taal-discussies. Taalgebruikers die streng in de leer zijn, raadplegen taal-
kundigen (of taalkundig geschoolde taaladviseurs), en die zeggen vervolgens dat je tolerant moet zijn tegenover vrijwel elke nieuwlichterij. *Hij wilt?* Was vroeger fout, maar de gemiddelde taalkundige zal meteen opmerken dat die vorm in de lijn der verwachtingen ligt omdat hij regelmatig is. *Groter als?* Ja, beste taalgebruiker, dat komt al eeuwenlang voor en er is in principe niks op tegen. *Een aantal leerlingen?* Dat is inderdaad enkelvoud als je een groep leerlingen bedoelt of met een bepaald lidwoord of een bepaling (*het aantal leerlingen, een groot aantal leerlingen*), maar *leerlingen* is meervoud en dus mag het ook meervoud zijn, hoor.

(2) Taalkundigen zullen inderdaad aan de tolerante kant zijn, en moderne taaladviseurs lijken op korte afstand te volgen: taalnormen zijn niet in steen gebeiteld, en je kunt niet voor eeuwig vasthouden aan een norm die geen basis heeft in het werkelijke taalgebruik.

(3) Toch is er wel iets te zeggen voor de opvatting dat taalkundigen best iets strenger mogen zijn. Maar dan vooral in didactisch opzicht. Waar het op neerkomt, is dit: van tolerantie leer je niets.

(4) Hoe zit dat? Stel dat je een aanhanger bent van een strenge, maar verouderde norm. Je vindt bijvoorbeeld dat het betrekkelijk voornaamwoord altijd *welk(e)* moet zijn (*De regels welke in acht moeten worden genomen, staan op schrift*). En stel dat je dat gaat opzoeken op Taaladvies.net,¹⁾ en je vraagt of die zin correct is. Dan staat daar: “Ja, maar dit gebruik is alleen geschikt voor formele schrijftaal. In algemene teksten en in spreektaal is het gebruik van *welke* als betrekkelijk voornaamwoord af te raden.” Je zult niet gauw de radicale uitspraak vinden dat zo’n taalvorm echt niet meer kan.

(5) Taalkundigen zijn dus niet alleen tolerant ten opzichte van nieuwe ontwikkelingen, ze zijn ook meestal te voorzichtig met taalgebruikers die verouderde normen propageren of hanteren. Waarom leer je daar niets van? Omdat je op deze manier als leerling nooit echt met tegenstrijdige bronnen geconfronteerd wordt.

(6) We zagen het in een onderzoek van Astrid Wijnands naar reflectieve ontwikkeling in het grammatica-onderwijs: leerlingen die met een strikte opvatting de bronnen in gestuurd worden, vinden daar nooit echt een uitdaging in. Strenge normen worden nooit tegen-gesproken, alleen versoepeld. De leerling kan zich dan permitteren om te denken: “Laat ik toch maar bij de strenge norm blijven, dan zit ik altijd goed.”

(7) Zo komen ze dus nooit verder.
Halfslachtige versoepelingen en het
85 maar blijven goedkeuren van ouder-
wets taalgebruik zorgen niet voor de
cognitieve frictie die nodig is om
leerlingen aan het denken te zetten
over de taalregels. We hebben
90 taalkundigen en taaladviseurs nodig
die de strenge norm echt afkeuren in
plaats van hem alleen uit te breiden.

Welke als betrekkelijk voornaam-
woord hoort niet tot het Standaard-
95 nederlands. *Een aantal leerlingen* als
enkelvoud is bijna altijd
ongrammaticaal. Het afkeuren van
Hij wilt of *groter als* is onjuist. Alleen
als je het zo scherp stelt, wordt de
100 leerling uitgedaagd om naar
argumenten te zoeken.

naar: Peter-Arno Coppen

uit: Levende Talen Magazine 2022 (109) nr. 6

Peter-Arno Coppen is hoogleraar Vakdidactiek aan de Letterenfaculteit van de Radboud Universiteit Nijmegen. Hij houdt zich onder andere bezig met grammaticaonderwijs.

noot 1 Taaladvies.net is een website waarop ervaren taaladviseurs en andere deskundigen veelgestelde vragen over taal en spelling beantwoorden. De website is een samenwerking van de Nederlandse Taalunie en enkele andere taalorganisaties.

De teksten die voor dit examen gebruikt zijn, zijn bewerkt om ze geschikt te maken voor het examen. Dit is gebeurd met respect voor de opvattingen van de auteur(s). Wie kennis wil nemen van de oorspronkelijke tekst(en), raadplege de vermelde bronnen.

Het College voor Toetsen en Examens is verantwoordelijk voor vorm en inhoud van dit examen.